

“5–7-sinf o‘quvchilarida tasviriy san’at darslarida kooperativ o‘qitish metodini qo‘llash orqali ijodiy ko‘nikmalarni shakllantirish”

Axmedov Dilmurod Xolmamatovich

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada 5–7-sinf o‘quvchilari misolida tasviriy san’at darslarida kooperativ o‘qitish metodini qo‘llashning pedagogik va metodik jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot darslarda guruhda ishlash, hamkorlikda ijodiy topshiriqlarni bajarish orqali o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, muammolarni birgalikda hal qilish va dars jarayonini samarali tashkil etish imkoniyatlarini ko‘rsatadi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, kooperativ o‘qitish metodi o‘quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi hamda o‘quvchilarda ijodiy salohiyatni rivojlantirishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: tasviriy san’at, kooperativ o‘qitish, 5–7-sinf, ijodiy ko‘nikmalar, guruh ishlari, pedagogik, metodika Zamonaviy ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va tasviriy san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirish pedagogik muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, 5–7-sinf o‘quvchilari yosh xususiyatlariga ko‘ra faol, diqqat va qiziqishga boy bo‘lib, darslarda mustaqil ishlashga ba’zan qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababli darslarda kooperativ o‘qitish metodini qo‘llash jarayonni samarali va qiziqarli qiladi. Guruh ishlari, hamkorlikda ijodiy topshiriqlarni bajarish va o‘zaro muloqot o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, ijodiy yondashuvni shakllantiradi va dars jarayonini yanada interaktiv qiladi.

Maqola 5–7-sinf o‘quvchilari misolida tasviriy san’at darslarida kooperativ o‘qitish metodini tadbiq etishning nazariy va amaliy jihatlari o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, pedagogik jarayonda ushbu metodning samaradorligini oshirish yo‘llari tahlil qiladi.

Zamonaviy ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va tasviriy san’atga qiziqishini oshirish pedagogik muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, o‘rta maktabning 5–7-sinf o‘quvchilari yosh xususiyatlariga ko‘ra faol, diqqat va qiziqishga boy bo‘lib, darslarda mustaqil ishlashga ba’zan qiyinchiliklarga duch keladi. Shu sababli darslarda kooperativ o‘qitish metodini qo‘llash o‘quv jarayonini samarali, interaktiv va qiziqarli qiladi. Guruh ishlari, hamkorlikda ijodiy topshiriqlar va o‘zaro fikr almashish o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, ijodiy yondashuvni shakllantiradi va guruhda hamkorlik ko‘nikmalarini oshiradi.

Kooperativ o'qitish metodini darslarda qo'llashda birinchi navbatda dars mazmuni o'quvchilarning yosh va qobiliyatlariga mos bo'lishi kerak. Mazmun interaktiv va amaliy jihatdan boy bo'lsa, o'quvchilar mavzuga qiziqadi va diqqatini uzoq vaqt davomida saqlay oladi. Masalan, guruhlariga bo'linib, turli ranglar va shakllar yordamida kompozitsiya yaratish, ijodiy loyihalar ishlab chiqish va topshiriqlarni birgalikda bajarish o'quvchilarda ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlarida individual uslubni yaratish, o'z qarashlarini ifodalash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi.

Darslarda kooperativ metodni qo'llash o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi. Guruh ishlari, topshiriqlarni birgalikda bajarish va guruh ichida rollarni taqsimlash o'quvchilarda hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu jarayonda o'quvchilar o'z fikrlarini bildiradi, yangi g'oyalarni taklif qiladi va sinfdoshlarining ishlarini tahlil qiladi. Bunday jarayon o'quvchilarning ijodiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Kooperativ metod darsni qiziqarli va esda qolarli qiladi. Guruh loyihalari, interaktiv mashg'ulotlar va o'zaro baholash jarayonlari o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va mavzuni tushunishni osonlashtiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar mustaqil ijodiy ishlarni amalga oshiradi, guruhda birgalikda yechimlar topadi va turli kompozitsiyalar yaratadi. Bu esa ularning ijodiy qarorlar qabul qilish va muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchining roli kooperativ o'qitish metodini qo'llash jarayonida muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi darsni rejalashtirish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, topshiriqlarni ularning qobiliyatiga moslashtirish va ularni faol ishlashga rag'batlantirish orqali darsning sifatini oshiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarning ijodiy ishlarini baholashda ularning individual yondashuvini hisobga oladi. Baholash jarayoni faqat yakuniy natijaga emas, balki o'quvchilarning rivojlanish jarayonini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Kooperativ metod o'quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. O'quvchilar turli topshiriqlarni bajarishda o'z g'oyalarini ifodalaydi, guruhda turli yondashuvlar bilan tajriba o'tkazadi va yangi yechimlar ishlab chiqadi. Shu bilan birga, ularning analitik fikrlash, muammolarni yechish va ijodiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Monitoring va baholash jarayoni kooperativ metodning samaradorligini oshiradi. O'quvchilarning ijodiy ishlari tahlil qilinib, ularga konstruktiv fikrlar berilishi ularning o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu tarzda, o'quvchilar xatolarini

aniqlash, to'g'ri qarorlar qabul qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, 5–7-sinf o'quvchilarida kooperativ o'qitish metodini qo'llash darslarni interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Guruhlarda ishlash, topshiriqlarni birgalikda bajarish va ijodiy loyihalar yaratish o'quvchilarda hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlaridan mamnun bo'lishi, ijodiy ishlarini baholash va o'zini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida kooperativ o'qitish metodini qo'llash nafaqat o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi, balki dars jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Ushbu metodika o'qituvchiga o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va har bir o'quvchiga mos pedagogik yondashuvni ishlab chiqish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, kooperativ metod pedagogik jarayonning sifatini oshirish va o'quvchilarda ijodiy ko'nikmalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi.

Maqolada 5–7-sinf o'quvchilari misolida tasviriy san'at darslarida kooperativ o'qitish metodini qo'llashning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kooperativ metod darsni interaktiv, qiziqarli va samarali qilish, o'quvchilarning ijodiy fikrlash va mustaqil ijodiy faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Guruh ishlari, topshiriqlarni birgalikda bajarish va o'zaro muloqot o'quvchilarning hamkorlik ko'nikmalarini oshiradi va dars jarayonini yanada samarali qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchining individual yondashuvi va monitoring jarayoni metodikaning samaradorligini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B10. – С. 192-198.

5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 60-66.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.

